

pairals, aquest home era Enric Prat de la Riba, traspasat als quaranta-set anys quan el país podia esperar tant de profit de la seva empena i d'aquell caliu que li cremava per dintre. En aquest cinquantenari el volem recordar amb la mateixa emoció i el mateix al·lè.

A Reus el seu nom va desaparèixer d'un carrer —a Tarragona no, a Tarragona encara hi és— i com diu Ibàñez Escofet, que demana que retorni el bust del “senyor Prat” al Pati dels Tarongers, també nosaltres demanàriem que no fos definitivament esborrat de la nostra toponímia ciutadana. Tant de bo sigui així.

L'obra de mestre Barbarà de Reus, escriptor de llibres

Un dels artistes que la història local no pot oblidar és el conegut autor dels preciosos llibres de cor que procedents de l'església Prioral de Sant Pere es guarden al Museu Municipal. L'obra de l'esmentat artista, anomenat en els documents que donem a conèixer, *mestre Barbarà de Reus*, es pot mesurar en tot el seu valor si, ultra considerar el treball realitzat a la nostra ciutat, hom té en compte els seus treballs destinats a altres esglésies, concretament a la Seu de Tarragona i a Sant Miquel dels Reis de València. Prescindint de l'obra d'aquest artista realitzada a la nostra ciutat, fàcilment objecte d'altres estudis, volem donar a conèixer la seva relació amb la Seu de Tarragona, la qual cosa pot completar el coneixement de la personalitat artística de mestre Barbarà de Reus.

A finals del segle XVI a les esglésies més importants apareix una intensa activitat encaminada a proveir-se dels monumentals llibres litúrgics que avui encara admirem en moltes catedrals i altres esglésies. Per una part era recent la introducció del Missal i del Breviari romà, i per altra el culte diví se celebrava amb molta solemnitat sobretot pels capítols i comunitats regulars.

La Catedral de Tarragona l'any 1595, a fi d'encomanar l'obra de diversos llibres de cor, va demanar mostres a diferents artistes. Un dels que en va presentar fou *mestre Barbarà de Reus* (Actes Capitulars 10 juliol 1595). L'obra però del nous llibres de la Seu de Tarragona fou encomanada a mestre Almanara de la Selva del Camp, el qual començà a desenrotllar una intensa activitat. Un document de l'any 1597 ens diu que *mestre Almanara scriptor de llibres a feta molta scriptura així dels llibres conforme la capitulació com dels altres se li ha manat fer*

fora de la capitulació (Ib. 10 març 1597). En aquesta data juntament amb l'escriptor mestre Almanara es troba un altre artista anomenat mestre Plana. En morir aquest artista és quan novament es parla de mestre Barbarà: *que pues mestre Plana scriptor de llibres del chor és mort... la part que feya dit mestre Plana se deuria donar al scriptor de Reus* (Ib. 26 novembre 1597). En la mateixa reunió capitular s'acorda que Cristòfol Queral, síndic i comissari de l'obra dels llibres de cor de la Catedral de Tarragona *ho tracte y vege si ho vol fer per lo mateix preu y que.s prengue* (Ib.).

L'any següent, donat que es van descobrir moltes imperfeccions en els nous llibres, es va rescindir el compromís que el capítol tenia amb mestre Almanara i s'encomanà el treball a mestre Barbarà: *en los llibres que se scriuen del chor y ha moltes mentides y que se deuria donar remey. Determinaren que lo libre nou de oracions se vengue y que se fasse fer altre al mestre de Reus y que mestre Almanara no fasse cosa nova* (Ib. 9 febrer 1598).

Pocs dies després mestre Barbarà es troba a Tarragona disposat a treballar intensament per aquella església: *que han fet venir a mestre Barbarà lo qual se accontenta de fer lo quaern de la solfa a divuit reals y de la prosa a vint y quatre reals y que diguen lo que vol que scrigue* (Ib. 16 febrer 1598). Tot amb tot, no fou concertat el seu treball ja que, ignorem els motius, s'acorda: *que.s differesca per ara* (Ib.).

Uns dies després novament mestre Barbarà s'ofereix a treballar per la Catedral de Tarragona amb unes condicions econòmiques que demostren el seu interès a fer aquella feina: *mestre Barbarà se acomoda y accontenta de scriure y fer feyna y que no se li donen diners de sis mesos...*

si mestre Barbarà se vol acomodar del preu ho refferesquen (Ib. 2 abril 1598).

A partir d'aleshores mestre Barbarà treballaria per la Seu de Tarragona. L'any següent quan els canonges parlen de l'obra de dos llibres antifonaris es fa constar que mestre Barbarà ho pendrà en compte del que scriu (Ib. 10 març 1599) la qual cosa demostra que estava treballant per la Catedral de Tarragona.

Quan, però, tot fa pensar que el nostre artista estava plenament ficat en l'esmentada obra, aquesta fou intorruptada per uns motius especials i totalment estranys a la voluntat de l'artista. Amb motiu de l'estada a Tarragona de Felip III el capítol tarragoní tingué despeses extraordinàries les quals motivaren la reducció del pressupost de sortides. Llegiu el curiós acord capitular: *attés que per la vinguda del rey se fan molts gastos... seria bé dexar de scriure los llibres del chor y que parés dita feyna. Determinaren que.s parés per a dos anys* (Ib. 30 abril 1599).

El fet de deixar de treballar per a la Catedral de Tarragona motivaria el seu trasllat a València, car els mesos següents el trobem treballant

per a l'església de Sant Miquel dels Reis d'aquella ciutat. Als quatre mesos, però, deixa aquell treball i novament es disposa a continuar l'obra dels llibres de cor de la Seu de Tarragona: *mestre Barbarà scriptor de llibres de chor dexe la obra de Sant Miquel de los Reyes de València per pendre la feyna desta Seu* (Ib. 25 agost 1599). En aquesta reunió s'acorda que per bé que fou determinat d'intorrompre per dos anys aquells treballs *vegen com se acomodarà mestre Barbarà y sil.s apparà passen avant la obra* (Ib.). L'obra novament empresa per mestre Barbarà seria la de concloure els nous llibres de cor de la Catedral de Tarragona puix que uns mesos després se n'encarrega l'enquadrernació (Ib. 22 desembre 1599).

Aquestes notes d'arxiu poden servir, creiem, per a millor conèixer la personalitat d'aquest artista reusenc que no es va limitar a treballar a la nostra ciutat. La projecció del seu treball, encara no del tot conegut, confirmà la seva qualitat artística.

ANDREU TOMAS I AVILA.

La Nació i l'Estat

Espasa Calpe, en el seu Diccionari Enciclopèdic Abreujat, setena edició, de 1957, defineix la nació com el «Conjunt dels habitants d'un país regits pel mateix govern». La definició que ens dóna la tan docta empresa correspon en tot amb els punts de vista estatals, però no amb la definició d'una nacionalitat.

En algunes nacions els límits geogràfics coincideixen amb els límits administratius de l'Estat que les regeix. Però no sempre és així i gosariem afirmar que, en la majoria dels casos, els límits estatals no abracen en la seva totalitat els límits nacionals o bé abracen límits geogràfics de diverses nacionalitats.

Els límits d'un estat són simples de delimitar; els límits nacionals són molt més complexos i, per tant, de més difícil delimitació.

Existeix una confusió entre l'estat i la nació. Admetem voluntàriament que en algun cas la nació i l'estat siguin una mateixa cosa; però en una multitud d'altres casos la confusió hi és interessada.

La nació té unes característiques més estables. L'estat és una forma de govern d'una naciona-

litat o de diverses nacionalitats menys estables que la nació.

La nació no és tan sols un conjunt d'habitants regits per un mateix govern. La nació és una comunitat d'habitants que parlen un mateix idioma, és una comunitat d'habitants que tenen uns interessos comuns, és una comunitat d'habitants que tenen un territori comú, i una comunitat d'habitants que tenen una cultura comuna.

La possessió en comú d'un sol d'aquests trets característics no pot formar per si sola la nació. Hi ha una multitud d'exemples que demostren com és d'equivocada la tesi segons la qual l'estat és la nació. Un dels principals és que els estats tenen una certa fragilitat i que són molt fàcilment canvians en la seva forma i en el seu contingut, mentre que la nació és molt més estable a l'ensem que la seva formació és molt més lenta.

Prenguem un exemple: l'Alsàcia i la Lorena, regions frontereres entre França i Alemanya. Han estat anexionades, d'acord amb la sort de les armes, tan aviat per França com per Ale-